

Een dramatische gebeurtenis in 1942, leidde bijna 70 jaar later tot het vermelden van enige aantekeningen of aanvullingen.

"Het is 1 november 2011, 's namiddags 16.00 uur, als er wordt aangebeld op nr. 45 aan de Willem Lodewijkstraat in Leeuwarden.

Op de stoep meldt zich de heer P. de Haan, gemeentevoorzitter, die in gezelschap is van een echtpaar uit Amerika.

"Het echtpaar reist door Nederland met het doel gegevens te verzamelen over verwanten of nabestaanden van families van omgekomen Nederlanders van joodse afkomst. Het betreft vooral wat zich vooraf aan hun deportatie heeft afgespeeld en wat er verder daarna over bekend is geworden enz.

Het echtpaar is in het bezit van summiere gegevens over de familie DE KADT, die in de woning op nr. 45 tot medio juli 1942 heeft gewoond en op 23 juli van dat jaar, dood werd aangetroffen", zo legt hij uit,

"Bent u daarvan op de hoogte?", vraagt hij.

Ik beaam zijn vraag positief en nodig hen uit om binnen te komen.

Wederzijds maken wij kennis en nogmaals wordt het doel van hun aanwezigheid toegelicht, waarbij mijn vrouw opmerkt het gezin DE KADT gekend te hebben. Als we tijdens de koffie enkele feiten aan de orde hebben gesteld, merk ik dat de Amerikaanse gasten waarschijnlijk een aantal van onze opmerkingen zullen missen, omdat het gesprek deels in het Engels, ook nog eens moet worden vertaald.

Ik bied aan om na het gesprek een resumé samen te stellen, dat naderhand door iemand kan worden overgezet in het Engels en daarna aan de belanghebbenden kan worden toegezonden.

Het aanbod wordt graag aangenomen.

Om het verslag leesbaar en begrijpelijk te houden, is het volgens mij van belang om de aangehaalde feiten zo mogelijk chronologisch te vermelden om die dramatische gebeurtenis uit de oorlogstijd in het juiste perspectief te plaatsen.

Het verslag luidt:

Enige jaren voor de oorlog 1940-1945, woonden mijn ouders en ik in de gemeente Zuidhorn bij Groningen.

Toen de oorlog op 10 mei 1940 uitbrak, hadden we geen enkel idee wat dat voor ons zou inhouden.

Mijn vader had een leidende functie bij de zuivelfabriek aldaar, die één der fabrieken was van de Lijemp (Leeuwarden Ijs En Melk Produkten Fabriek) waarvan de hoofdvestiging zich in Leeuwarden bevond.

Hij viel tijdens de bezetting ook onder het bedrijfsschap Voedselvoorziening en kreeg ook een Ausweis, wat hem in staat stelde dat hij in de noordelijke provincies mocht reizen en zich tijdens Spenn-tijd op straat mocht begeven dan wel bevinden.

Hij gebruikte zijn Ausweis tevens voor werkzaamheden in de illegaliteit. Ik brak noodgedwongen mijn studie af wegens de verplichting om me voor de Arbeitsdienst of Arbeitseinsatz te melden, dook dus onder en beleefde de bevrijding door de Canadezen op mijn schuiladres in Zuid-Friesland op 12 april 1945.

Enkele weken na de capitulatie van Duitsland op 5 mei 1945, kreeg mijn vader een functie als ambulant technicus in Leeuwarden aangeboden, die hij accepteerde. Dat hield dus in dat wij zouden moeten verhuizen.

Inmiddels had de organisatie Militair Gezag zich ontfermd over de door de Duitsers bezet gehouden gebouwen en woningen en poogde daarnaast joodse bezittingen die door de bezetters waren geconfisqueerd, aan de rechtmatige eigenaren/nabestaanden terug te geven.

Door bemiddeling van de Lijempff-directie (ouddirecteur De Kadt, (geen familie voor zover bekend) en directeur Landweert), kregen mijn ouders van het MG de tot dan toe verzegelde woning in de Willem Lodewijkstraat toegewezen. Het is dan medio juli 1945.

De bedrijfsschilder van de Lijempff had inmiddels de woning onder handen genomen en wij verhuisden vanuit Zuidhorn naar Leeuwarden.

Tot die tijd, 15 juli 1945, wisten wij niets van de verschnikkelijke gebeurtenis, die in 1942 in de woning had plaats gevonden.

Al snel werden wij door Mej. Sinnema, die op nr. 49 kamers verhuurde ingelicht over de tragedie in 1942.

Ik herinner mij hoe erg wij geschrokken zijn van haar verhaal en dagen, zelfs maanden lang was de dood van het echtpaar DE KADT en hun vier kinderen een onderwerp dat op elk moment het doen en laten van mijn ouders beheerste. Wij hoorden dat het gezin, door het innemen van cyaankali, de dood had verkozen om daarmee hun deportatie naar een concentratiekamp in Duitsland te voorkomen.

Weer later hoorden wij van een medewerkster en oud-collega van de heer De Kadt, Mej. Ten Horst, dat haar chef een onderduikadres was aangetoond, maar dat hij dat had geweigerd..... De heer De Kadt was werkzaam op het laboratorium van de Coöperatieve Condens Fabriek (CCF) te Leeuwarden.

In een bergplaats vonden wij in 1945 nog vele sporen van de bezetters, die de woning in 1942 confisceerde en daarna gebruikte als dependance voor hun diensten SS - NSKK - of NSB lokatie. Vele bescheiden en kaarten lagen op opruiming te wachten. Mijn vader, een vurig hater van alles wat met het Duitse militaire gedoe te maken had gehad, liet de opslag leeghalen door mannen van de PH (Practische Hulp), die maar wat blij waren met het oud papier en het met een handkar afvoerden.

Met moeite kon ik nog enige bescheiden redden, die in mijn oorlogsverzameling een plaats vonden.

In 1946 kon ik een kartoonbaan bij Koopmans Meelfabrieken NV. aanvaarden en leerde ik eind van dat jaar Riny Postma kennen op ijsbaan "Het Kalfje" aan de Groningerstraatweg.

Onze vriendschap resulteerde in een vaste verhouding en in 1947 liet mijn moeder aan mijn vriendin een foto zien, die door haar was gevonden.

Dat die foto voor mijn moeder en mijn vriendin een zeer bijzondere betekenis kreeg en hield, kan zij als mijn vrouw het beste zelf onder woorden brengen.

Tot hier dus mijn verslag over hetgeen mijn ouders en ik vernamen over die tragedie in 1942.

Alle Wijnstra. (85)

Eind juli '42 kwam ik thuis van een leuke vakantiedag. Mijn moeder vertelde me dat er iets ergs was gebeurd...

"De familie DE KADT is dood aangetroffen in de badkamer van hun huis aan de Willem Lodewijkstraat. Alleen de baby leefde nog".....

Ik ben daar enorm van geschrokken en hevig van onder de indruk geraakt.

Immers dedrie meisjes waren bij mij op school en met Paulien en Esther ging ik wel eens spelen bij hen thuis, of spelletjes doen enz.

Nog steeds spreekt die gebeurtenis mij sterk aan.

De heer De Kadt heb ik persoonlijk niet gekend, maar ik, maar wel zijn vrouw. Dat ik hen nooit meer zou zien, vond ik zo erg en was onvoorstelbaar.

Later hoorden we dat op 23? juli het naam in de voorkamer iets omhoog geschoven was, en dat voor het naam de wieg stond waarin het jongste kind lag.

En moet een briefje op zijn bedje hebben gelegen, waarop zijn naam stond: David, als naam van het joodse geslacht, en Jan, dat er op duidde dat hij Nederlander was. Dus David Jan.

Mej. Sinnema (hierboven reeds genoemd) een vriendelijke dame op nr. 49, vertelde mij later dat zij op de bewuste dag een kind hoorde huilen. Zij ontdekte dat het de jongste telg van de familie De Kadt betrof. Zij kon zonder gezien te worden via een deur in de steeg, achterom in het huis van zijn ouders komen en ontdekte de huilende David Jan in de wieg. Zij alarmeerde het kindermisje van de familie, Mej. Seijfers en samen deden ze de afschuwelijke ontdekking in de badkamer.

Mej. Seijfers heeft daarna de baby meegenomen en heeft er voorgezongd dat David Jan, langs illegale weg?? of direct na de oorlog naar zijn grootvader in Amerika is gebracht.

Hoe zich nadien het een en ander heeft ontwikkeld, weet ik niet.

Mijn vriendin woonde op nr. 55 in de Willem Lodewijkstraat en haar haalde ik op als we samen naar de MULO liepen.

In de kerstvacantie 1945/46 leerde ik mijn man kennen en toen ik bij zijn ouders op bezoek kwam liet mijn vriend's moeder mij een foto zien. Het was een trouwfoto, die zij had gevonden toen ze op nr. 45 waren komen wonen.

De foto kwam te voorschijn tijdens het schoonmaken van een wandkast en stond met de beeldkant gekeerd tegen de zijwand.

Ik herkende het echtpaar op de trouwfoto: Het waren de heer en mevrouw DE KADT. Wat een geluk eigenlijk, dat de bezetters de foto niet hebben gevonden!

Wij trouwden in 1952., en waren de huurling van de woning via het makelaarskantoor Hellema in Leeuwarden, die de zaken m.b.t. nr. 45 beheerde namens de opdrachtgever de heer Cohen, die in Deventer woonde.

Toen de heer Cohen was overleden zal het contact tussen het makelaarskantoor en de heer David Jan de Kadt in Amerika rechtstreeks zijn verlopen.

In 1967 werden wij via de heer Hellema in kennis gesteld van het plotseling overlijden van de heer D.J. de Kadt.

De 25 jarige David Jan de Kadt, wachtend op zijn verloofde op een station in Amerika, is door een ongelukkige val voor de trein geraakt en overleed ten plaatse.

Enige tijd daarna kregen wij bericht dat de woning t.z.t. in de verkoop zou komen.

Mijn man liet zijn optie op de woning bij het makelaarskantoor vastleggen en na een paar weken werden we bericht door de heer Hellema, dat de koop zou kunnen worden bekrachtigd.

Aldus geschiedde ten kantore van notaris Mulder in Rotterdam. Sindsdien zijn wij nog altijd wonende op nr. 45 aan de Willem Lodewijkstraat in Leeuwarden.

Riny Wijntstra-Postma (82)

Tot zover ons beiden verhaal met betrekking tot de trieste gebeurtenis in 1942.

NASCHRIFT

Wat moet het echtpaar DE KADT medio juli 1942 voor een duivels dilemma hebben gestaan.

Zij wetende dat ze op zeer korte termijn door de bezetters van huis en haard zouden worden verdreven, gescheiden van hun kinderen en er van overtuigd waren dat een latere hereniging na een verblijf in een kamp in Duitsland of Polen,

zo goed als onmogelijk kon worden beschouwd.

De keuze die ze in juli 1942 maakten was onmenselijk ten opzichte van hun kinderen alsook voor henzelf en leek in velen ogen zo onrechtvaardig. Maar gaandeweg begreep men welke motieven hen tot het beëindigen van hun leven en dat van de vier kinderen hadden geleid.

Welk lot zou hen te wachten hebben gestaan bij een deportatie?

Die wanhoopsdaad van toen bepaalt nu, na bijna 70 jaar nog dikwijls onze gedachten--- Zij hadden geen keuze en dat moet een onmenselijk angstaanjagende wetenschap voor hen zijn geweest.

Wij hebben hun dramatische beslissing geaccepteerd en wensen dat zij in lengte van jaren mogen rusten in vrede.

Het mag duidelijk zijn, dat mijn vrouw en ik zeer verrast waren over de ontmoeting met een paar nabestaanden uit Amerika die wij nu nog enkele wetenswaardigheden over de familie DE KADT konden toespelen.

Hoe dikwijls hadden wij ons voorgenomen om over die trieste geschiedenis in 1942 een aantal punten op papier te zetten, doch deze kunnen wij nu persoonlijk aan hen overdragen.

Met vriendelijke groet, and our best wishes for Mrs Caroline- and Mr Scott Meeks.

Alle Wijnstra

Riny Wijnstra-Postma.

Willem Lodewijkstraat 45

8933 B9 Leeuwarden

The Netherlands

(dd. 17 november 2011)